

SIIRTOLAISUUDESTA YLIRAJAISUUTEEN

**MONIÄÄNINEN
RUOTSINSUOMALAINEN
KIRJALLISUUS**

SATU GRÖNDAHL

TERMEISTÄ

- Siirtolaiskirjallisuus
- Maahanmuuttajakirjallisuus
- Vähemmistökirjallisuus
- Migranttikirjallisuus
- Migraatiokirjallisuus
- Kulttuurienvälinen kirjallisuus
- Monikulttuurinen kirjallisuus
- Postkoloniaalinen kirjallisuus
- *Monikielinen kirjallisuus*

“IS THERE OR IS THERE NOT A LITERATURE OF MIGRATION IN DENMARK?”

- “Danish migrant writers are out there somewhere and migration literature does exist in a Danish context – that is, if one looks hard enough. These two seemingly contradictory statements – “there is not” and “there is.”
- “migration, due to an increase in scale, has become one of the defining features (if not the defining feature) of literary history in the twentieth century. This is certainly true after the Second World War”
- Søren Frank: 2013, “Is There or Is There Not a Literature of Migration in Denmark?” *Literature, Language, and Multiculturalism in Scandinavia and the Low Countries*

”MIKÄ SE ON, JOKA ON JA EI ELI RUOTSINSUOMALAISEN KULTTUURIN ARVOITUS”

- ”Ruotsalaisessa kaiuttomassa tilassa /- - -/ typistyy ja invalidisoituu ensin kieli, kielen myötä sanottava, sanottavan myötä identiteetti, identiteetin myötä kaikki muu. Tarkoitan todella kaikki—en 'ei mitään', mitä 'kaikki' myös merkitsee tämän päivän suomessa.”
- [Maijaliisa Jokinen 1994: ”Mikä se on, joka on ja ei eli ruotsinsuomalaisen kulttuurin arvoitus”](#). Kanava 4/94

NOBELIN KIRJALLISUUSPALKINNON SAAJISTA SUURIN OSA "MIGRANTTIKIRJAILIJOITA" 1999 JÄLKEEN

- “From **Günter Grass** in 1999 to **Mario Vargas Llosa** in 2010, no less than ten out of the twelve laureates can be said to live and write in-between two or more cultures, nations, or languages: Mario Vargas Llosa was born in Peru, but has lived in Bolivia, Spain, France, the UK, and the United States; **Herta Müller** was born in Romania, but now lives in Germany; **Jean-Marie Gustave Le Clézio** is both French and Mauritian; **Doris Lessing** was born in Iran (Persia at the time) and lived for many years in Zimbabwe before settling in England; **Orhan Pamuk** is Turkish, but lived for several years in the United States; **Harold Pinter** was English; **Elfriede Jelinek** is Austrian; **John M. Coetzee** is from South Africa, but has spent several years in the UK and the United States and is now living in Australia; **Imre Kertész** is Hungarian, but lives in Berlin; **V.S. Naipaul** is from Trinidad and Tobago, has Indian roots, but has lived most of his life in the UK; **Gao Xingjian** was born in China, but has lived in France for more than twenty years; **Günter Grass** was born in Danzig, but was forced to immigrate to Germany at the end of the Second World War, and in the late 1950s he spent four years in voluntary exile in Paris before returning to Germany.”
- **Søren Frank: 2013**

SIIRTOLAISKIRJALLISUUS RASISTINEN KATEGORIA

- Etnisyys ja etninen tausta toimii **“tärkeimpänä koodina tai tulokulmana ruotsalaisen nyky-yhteiskunnan ymmärtämiseen”**
- > Kategoriat vähemmistö- ja siirtolaisuuskirjallisuus tulee hävittää
- > Tällainen lukutapa lisää etnisten ryhmien rasifiointia
- Magnus Nilsson 2010: “Swedish ‘Immigrant Literature’ and the Construction of Ethnicity”. *Tijdschrift voor Skandinavistiek* vol. 31 (2010), nr. 1

Kulttuuri on eri intressien muovaama kenttä

> vaihtoehtoisia kulttuurin ja kirjallisuuden määritelmiä

- uusia tutkimusalueita, jotka liittyvät kieleen:
- kirjallisuus ja kielen revitalisointi / elvyttäminen
- uhanalaiset vähemmistökieliset kirjallisuudet
- kirjallinen monikielisyys – yksikielisen ja monokulttuurisen kirjallisuuden kaanonin purkaminen

monikielisen kirjallisuuden analyysi ”uusi” tutkimusalue vuosituhatosen jälkeen

KIELI-IDEOLOGIA TUTKIMUSKOHTENA

Eija Hetekivi Olsson *Miira* 2017

- ”Kekseliäs, uutta luova kieli on vahva signaali päähenkilön halusta irrottautua sellaisesta suomalaisuudesta, joka yhdistyy maahanmuuttoon ja marginaaliasemaan ruotsalaisessa yhteiskunnassa. Oma kieli on myös irtiotta valtakielestä ja -kulttuurista ja sen kieli-ideoologioista.”
- Kieli vastarinnan väline, suomen kieli osa luovaa kielenkäyttöä
- Kysymykset vallasta kietoutuvat kieli-ideologioiden käyttöön
- Heidi Grönstrand: "Var kommer du i från...ursprungligen?" Eija Hetekivi Olssonin *Miira* kieli-ideologioiden taistelutantereena. Kirjallisuudentutkimuksen aikakauslehti *Avain - Finsk Tidskrift för Litteraturforskning*, 3/2018,

RUOTSINSUOMALAINEN JA TORNIONLAAKSOLAINEN KIRJALLISUUS, UUDISTUMINEN JA REVITALISAATIO

- 1. Uhanalaiset kirjallisuudet
- 2. Kielellinen revitalisaatio
- 3. Kirjallisuuden symbolinen merkitys

1. UHANALAISET KIRJALLISUUDET

Skaala uhanalaisuus 1-5

- Meänkielinen kirjallisuus
- **3.** heritage literature, having a fewer than dozen writers, possessing documented oral literature and some minimal digital data

Skaala uhanalaisuus 1-5

Suomalainen kirjallisuus

5. vital literatures including the Finnish literature

Johanna Domokos 2018: Endangered Literature: Essays on Translingualism, Interculturality, and Vulnerability

2. KIELELLINEN REVITALISAATIO

RUOTSINSUOMALAINEN/ SUOMI

- Lasten- ja nuortenkirjallisuus
- 1976-2019 aikana **69** erillisteosta
- Vuosina 2010-2019 julkaisutoiminta vilkastuu: yhteensä **30** lasten- tai nuortenkirjaa
- Lähde: Kirsi Kohtala-Ghane 2020: Ruotsinsuomalaisen lastenkirjallisuuden historiaa. Kieliviesti 2/2020

TORNIONLAAKSOLAINEN/ MEÄNKIELI

- Lasten- ja nuortenkirjallisuus
- Vuosina 2001-2010 julkaistiin **10** teosta (sis. äänikirjat ja filmit)
- Vuosina 2011-2022 julkaistiin **130** teosta (sis. äänikirjat, filmit, uusintapainokset)
- Lähde: LIBRIS Kungliga biblioteket 2022-11-05

3. KIRJALLISUUDEN SYMBOLINEN MERKITYS

Kirjallisuuden mahdollisuudet topikalisoita tiettyjä teemoja tai yhteiskunnallisia aiheita > mahdollisuudet vaikuttaa asenteisiin, mielipiteisiin ja politiikkaan

1. Kirjailijan on oltava tunnettu
 2. Vakiintunut tuotanto
 3. Kirjailijan on osallistuttava pitkäjänteisesti ryhmälle tärkeisiin kysymyksiin
 4. Kirjailijan on oltava vuorovaikutuksessa ryhmän kanssa
 5. **Tuotannon pitää uudistaa valtakirjallisuuden kenttää -
esim. innovatiivinen kielenkäyttö, omaäänisyys, uusi laji,
uusi tematiikka, uusia esteettisiä tehokeinoja**
- Mukailtu lähteestä: Lars Furuland 2012: "Litteratur och samhälle. Om litteratursociologin och dess forskningsfält." *Litteratursociologi. Texter om litteratur och samhälle.*

ASKO SAHLBERG (1964)

MIKAEL NIEMI (1959)

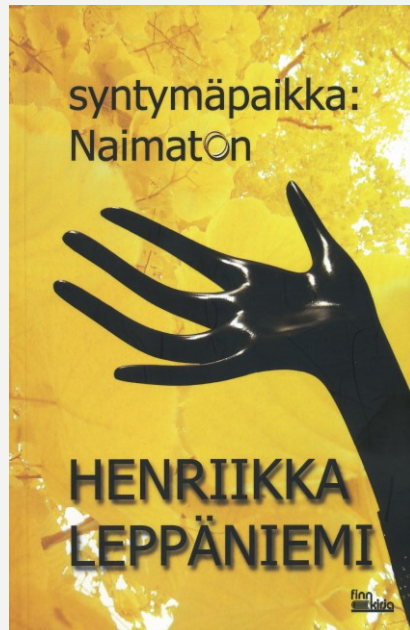
1. Tunnettuja kirjailijoita
2. Laaja ja huomioitu tuotanto, useita palkintoja
3. Kummankin voi sanoa vahvistaneen ryhmän vähemmistöpoliittisia pyrkimyksiä
4. Kumpikin on tehnyt pitkäaikaista yhteistyötä etnisen ryhmän kanssa ja sen kulttuurin esilletuomiseksi

Kummankin kulttuurinen pääoma täyttää kirjallisten vaikutusmahdollisuuksien ehdot

5. Kumpikin on uudistanut valtakielisen kirjallisuuden kenttää ja estetiikkaa

AIHEPIIRIEN LAAJENEMINEN TYÖVÄENLUOKASTA KESKILUOKKAAN

HENRIIKKA LEPPÄNIEMI (1974-)
SYNTYMÄPAIKKA NAIMATON
2009

KIRSI BLOMBERG (1958-)
TURPA KIINNI TUKHOLMASSA
2016

DEKKARISTUMINEN JÄLKIMODERNIN PROOSAN VALTALAJI

MILKA HAKKARAINEN

EI VERTA RANTAA RAKKAAMPAA 2021
MAA KAUHEIN ISIEN 2022

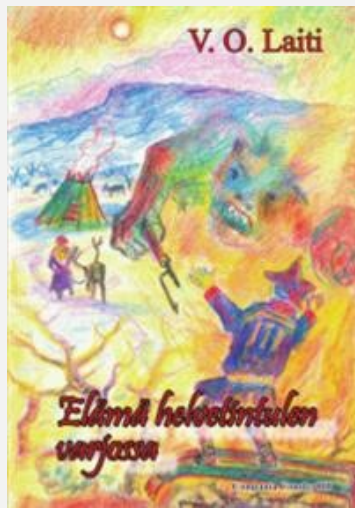
GLOBAALISUUS, NOMADISUUS, TEMAATTINEN YLIRAJAISUUS

- Maarit Turtiainen (1957-)
- *Punainen paasto* 2012
- *Eilisen seitit* 2015
- *Marttinansaari* 2021
- Tiina Laitila Kälvemäki (1970-)
- *Kadonnut ranta, novelleja* 2012
- *Karkulahti* 2015
- *H2O* 2020
- Jaana Johansson
- *Oliivinvihreä reppu* 2018

USEITA ESIKOISKIRJAILIJOITA

- Jorma Keskitalo (s. 1948)
 - *Muutto Ruotsiin* 2013
 - *Ampu tulee* 2014
 - *Arvet sielussa* 2014
- Väinö Laiti (s. 1939)
 - *Elämä helvetintulen varjossa* 2013
 - *Pedar-äijän jutut ja Se suuri lohi* 2016
- Petteri Nuottimäki (s. 1968)
 - *Varaudu pahimpaan* 2016
- Väinö Vauhkonen (s. 1948):
 - *Eemelin katu* 2016
- Leo Ylitalo (s. 1951)
 - *Sururisti* 2016
 - *Banaanitalo* 2017
 - *Kuningattaren kellonsoittaja* 2019
 - *Hyvästi häpeä* 2021

TUTKIMUS ON ERI INTRESSIEN MUOVAAMA KENTTÄ

1991

Pragmaattinen

Dokumentaarista kirjallisuutta Ruotsissa, suurin arvo realistisessa kuvauksessa

Marja-Liisa Pynnönen 1991: *Siirtolaisuuden vanavedessä. Tutkimus ruotsinsuomalaisen kirjallisuuden kentästä*

1996

Esteettis-kielellinen

Siirtolaiskirjallisuutta jolla ei ole kotimaata, kielellisesti heikkoa, ei "oikeaa" kirjallisuutta

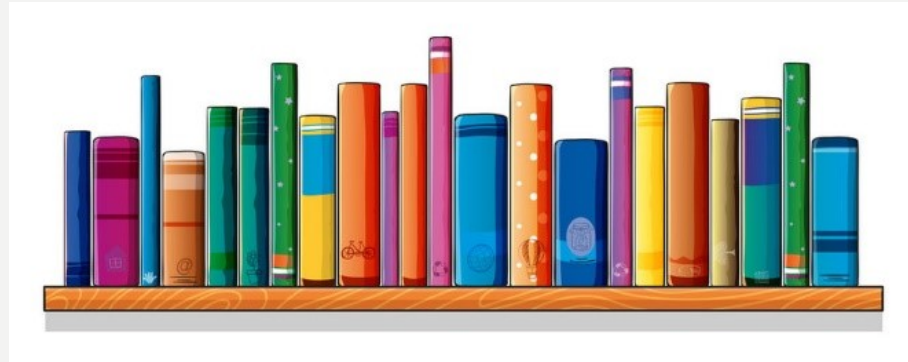
Maijaliisa Jokinen 1996: "Sverigefinska kultursträvanden 2 *Finnarnas historia i Sverige* 3

2013

**Moniääninen
Monikielinen**

Ruotsinsuomalainen kirjallisuus on moniäänistä kielen, kirjailijoiden taustan, julkaisumaan, aihepiirien ja teemojen suhteen

Eila Rantonen 2013: *Suomen nykykirjallisuus I. Lajeja, poetiikkaa.* SKS

KIITOS!